

Polacy wobec epidemii koronawirusa

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2022

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W badaniu zrealizowanym w październiku¹ zapytaliśmy Polaków o epidemię koronawirusa – obawy przed zarażeniem, szczepienia i ocenę działań rządu w tym zakresie.

OBAWY PRZED ZARAŻENIEM

W październiku zakażenia koronawirusem bało się dwie piąte dorosłych Polaków (39%), a sześciu na dziesięciu (60%) nie miało takich obaw. W stosunku do poprzedniego badania zwiększył się odsetek osób w ogóle nieobawiających się zakażenia (wzrost o 5 punktów do 32%), natomiast ubyło wyrażających brak obaw w sposób mniej kategoryczny (spadek o 3 punkty do 28%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (390) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

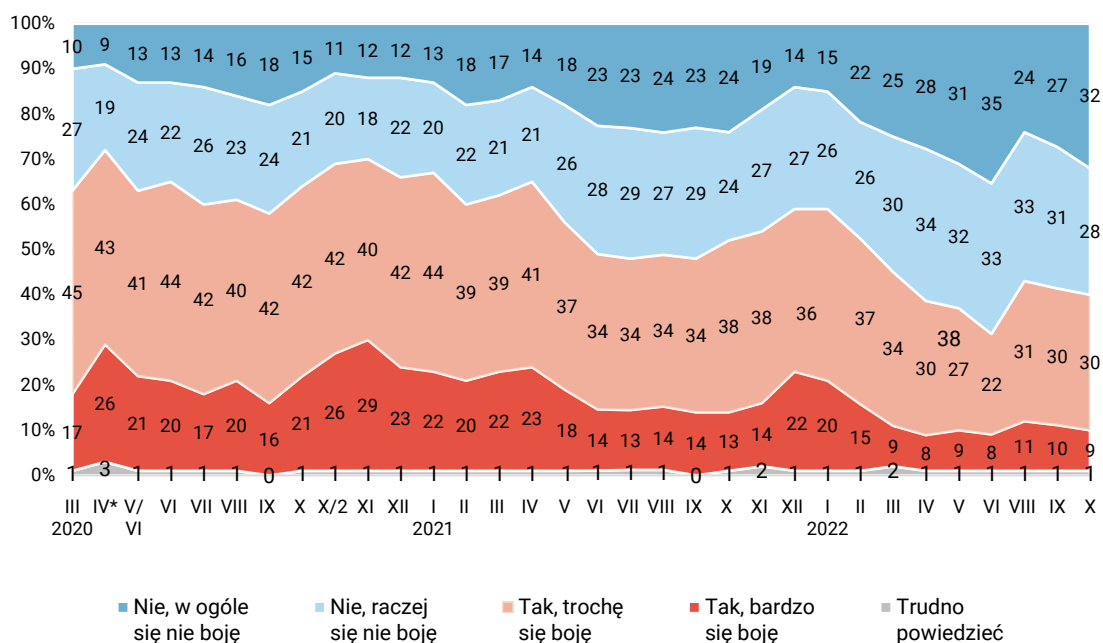
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 3 do 13 października 2022 roku na próbie liczącej 1041 osób (w tym: 58,3% metodą CAPI, 26,1% – CATI i 15,6% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 1. Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?

* Badanie przeprowadzone w czasie lockdownu na próbie internautów

Zarażenia koronawirusem częściej boją się badani mający co najmniej 45 lat niż młodsi badani. Najczęściej obawy deklarują najstarsi respondenci, mający 65 lat i więcej, natomiast najrzadziej najmłodsi, w wieku 18–24 lata. Wykształcenie nie odgrywa w tym przypadku samodzielnej roli (ponieważ jest silnie powiązane z wiekiem), można jednak zauważyć, że wśród osób mających od 55 do 64 lat badani z wykształceniem wyższym obawiają się zachorowania na COVID-19 w większym stopniu niż pozostali, co jest w pewnym sensie odwrotnością charakterystyki ogółu ankietowanych (wśród których obawy częściej deklarują respondenci z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym niż średnim i wyższym – zob. tabelę aneksową 1).

TABELA 1

Wiek	Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
18–24 lata	19	81	0
25–34	22	77	1
35–44	33	67	1
45–54	45	55	0
55–64	46	53	1
65 lat i więcej	56	44	1
Ogółem	39	60	1

Obawy przed zakażeniem koronawirusem częściej wyrażają osoby zaszczepione, szczególnie te, które przyjęły dawki przypominające. Z kolei niezaszczepieni w znacznej większości nie boją się zarażenia.

TABELA 2

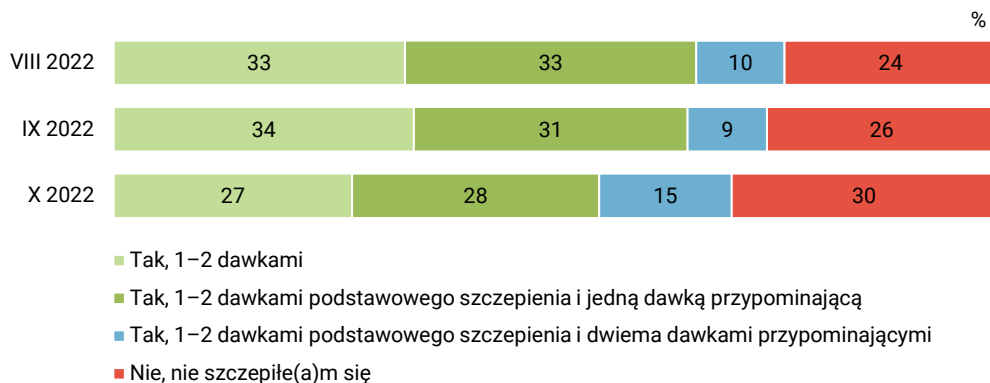
Czy szczepił(a) się Pan(i) przeciwko COVID-19?	Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak, 1–2 dawkami	34	65	0
Tak, 1–2 dawkami szczepienia podstawowego i pierwszą dawką przypominającą	55	45	0
Tak, 1–2 dawkami szczepienia podstawowego i dwiema dawkami przypominającymi	55	45	0
Nie, nie szczepiłem(a) się	23	77	0
Ogółem	39	60	1

STOSUNEK DO SZCZEPIEŃ PRZECIWKO KORONAWIRUSOWI

Z danych ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control) wynika, że w Polsce zaszczepionych przeciw COVID-19 podstawową dawką zostało blisko 67% dorosłych². W naszym badaniu zaszczepienie się deklaruje łącznie siedmiu na dziesięciu badanych (70%), spośród których podstawową dawkę przyjęła ponad jedna czwarta (27%), jedną przypominającą – 28%, a dwie przypominające – 15%. Od poprzedniego badania we wrześniu ta ostatnia grupa zwiększyła się o 6 punktów procentowych. Stopniowy wzrost odsetka deklarujących niezaszczepienie się, który obserwujemy na przestrzeni ostatnich miesięcy, może wynikać z tego, że wraz ze spadkiem śmiertelności w wyniku zakażenia koronawirusem, jak i generalnie łżejszego przebiegu zachorowań wywoływanych najpopularniejszym obecnie wariantem, wirus powszednieje, co sprawia także, że zmniejsza się presja społeczna w kwestii szczepień. Prawdopodobnie z tego powodu stopniowo spada odsetek respondentów udzielających odpowiedzi niezgodnej z prawdą (czyli grupa niezaszczepionych deklarujących, że się zaszczepili).

² <https://vaccinetracker.ecdc.europa.eu/public/extensions/COVID-19/vaccine-tracker.html#uptake-tab>, z dnia 27.10.2022 r.

RYS. 2. Czy szczepił(a) się Pan(i) przeciwko COVID-19?

Deklaracje dotyczące zaszczepienia się przeciw COVID-19 różnią się przede wszystkim ze względu na wiek. Więcej niezaszczepionych jest wśród badanych poniżej 45 roku życia, a mniej wśród osób mających co najmniej 55 lat. W tej ostatniej grupie, szczególnie wśród mających powyżej 64 lat, relatywnie wielu wskazuje na przyjęcie dawek przypominających, w tym także obu z nich.

TABELA 3

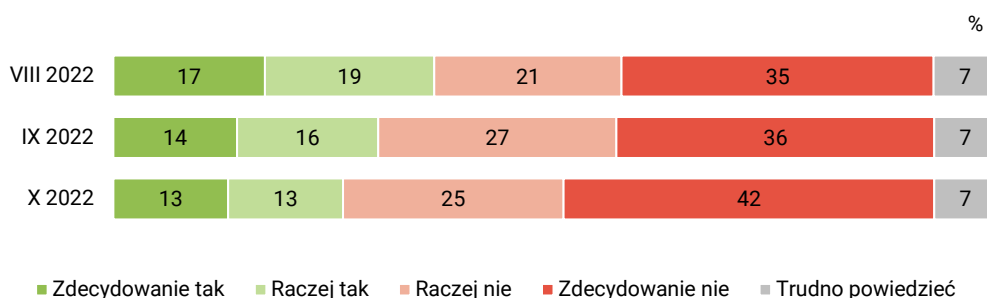
Wiek	Czy szczepił(a) się Pan(i) przeciwko COVID-19?			
	Tak, 1-2 dawkami	Tak, 1-2 dawkami szczepienia podstawowego i pierwszą dawką przypominającą	Tak, 1-2 dawkami szczepienia podstawowego i dwiema dawkami przypominającymi	Nie, nie szczepiłem(a) się
	w procentach			
18-24 lata	36	20	7	37
25-34	37	20	4	38
35-44	32	25	4	40
45-54	29	27	10	34
55-64	24	35	20	21
65 lat i więcej	16	34	34	16
Ogółem	27	28	15	30

Istotny w kontekście szczepień wydaje się także status społeczno-ekonomiczny badanych oraz miejsce zamieszkania. Wyraźnie mniej deklaracji zaszczepiania się przeciw COVID-19 jest wśród mieszkańców wsi, a relatywnie najwięcej wśród mieszkańców dużych i – szczególnie – największych miast. Jak wynika ze wskazań, w większym stopniu niż przeciętnie szczepiły się osoby mające wyższe wykształcenie, kadra kierownicza i specjaliści oraz uzyskujący przeciętne i wysokie dochody *per capita*, zwłaszcza uzyskujący dochody na osobę na poziomie 4000 zł i wyższym. Z kolei *in minus* wyróżniają się badani z gospodarstw domowych o najniższych dochodach (poniżej 1500 zł *per capita*), a także takie grupy zawodowe jak pracownicy usług, robotnicy (wykwalifikowani i niewykwalifikowani) oraz rolnicy (zob. tabelę aneksową 2).

W porównaniu do pomiaru z września i – szczególnie – z sierpnia, zmalało zainteresowanie szczepieniami. Zaszczepić chciałby się obecnie co czwarty dorosły (26%, o 4 punkty mniej niż we wrześniu i aż o 10 punktów mniej niż w sierpniu). Dwie trzecie badanych (67%) nie ma takiej woli, z czego ponad dwie piąte (42%) wyraża to w sposób kategoriyczny.

CBOS

RYS. 3. Czy chciał(a)by Pan(i) zaszczepić się, „doszczepić” przeciwko COVID-19?

O chęci przyjęcia kolejnych dawek szczepionki przeciw COVID-19 najczęściej mówią osoby, które zaszczepiły się dawkami przypominającymi, szczególnie dwiema. Na ogół nie chcą się już szczepić badani zaszczepieni wyłącznie dawkami podstawowymi oraz – przede wszystkim – w ogóle niezaszczepieni.

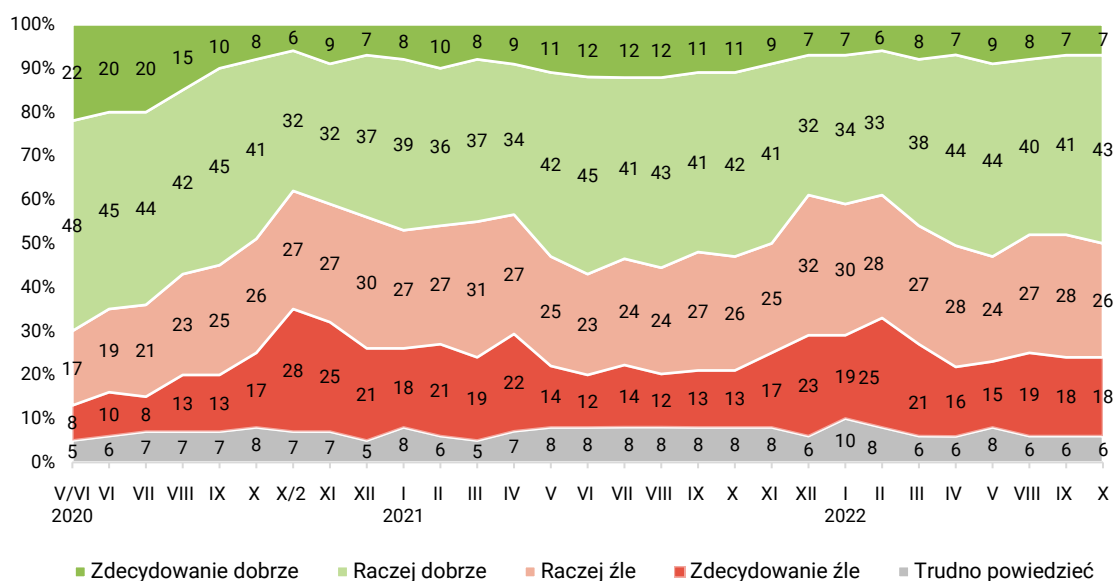
TABELA 4

Czy szczepił(a) się Pan(i) przeciwko COVID-19?	Czy chciał(a)by Pan(i) zaszczepić się, „doszczepić” przeciwko COVID-19?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak, 1–2 dawkami	16	80	4
Tak, 1–2 dawkami szczepienia podstawowego i jedną dawką przypominającą	43	42	15
Tak, 1–2 dawkami szczepienia podstawowego i dwiema dawkami przypominającymi	56	34	10
Nie, nie szczepiłem(a) się	3	94	3
Ogółem	26	67	7

OCENA DZIAŁAŃ RZĄDU WOBEC KORONAWIRUSA

W ostatnim czasie stabilne, choć obecnie minimalnie lepsze niż we wrześniu, są opinie o działaniach rządu wobec epidemii koronawirusa. Pozytywnie ocenia je co drugi badany (50%, od września wzrost o 2 punkty), a źle – ponad dwie piąte (44%, spadek o 2 punkty).

RYS. 4. Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?

Percepcja działań rządu wobec epidemii koronawirusa zależy w największym stopniu od politycznych i światopoglądowych cech respondentów. Zadowolenie w tym względzie najczęściej wyrażają osoby popierające Prawo i Sprawiedliwość, identyfikujące się z prawicą, zaangażowane w praktyki religijne (uczestniczące w nich co najmniej raz w miesiącu). Wyróżniają się także najstarsi ankietowani (65+), mający wykształcenie podstawowe lub zasadnicze zawodowe i robotnicy niewykwalifikowani. Politykę rządu w tej dziedzinie źle oceniają zwolennicy ugrupowań opozycyjnych: zwłaszcza Konfederacji Wolność i Niepodległość oraz Koalicji Obywatelskiej, ale także Lewicy i Polski 2050 Szymona Hołowni, osoby o poglądach lewicowych i nieuczestniczące w praktykach religijnych. Częstsze głosy krytyki niż aprobaty są również wśród badanych mających od 25 do 44 lat, mieszkańców największych miast (500 000 i więcej ludności), najlepiej wykształconych, kadry kierowniczej i specjalistów, pracowników administracyjno-biurowych, techników i średniego personelu, pracowników usług i prywatnych przedsiębiorców oraz pracujących w sektorze prywatnym (poza rolnictwem), jak również ankietowanych uzyskujących najwyższe dochody w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym i niezadowolonych z własnej sytuacji materialnej (zob. tabelę aneksową 3).

TABELA 5

Na kandydata której partii/ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) działania rządu mające na celu walkę z epidemią koronawirusa w Polsce?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość	86	10	5
Polska 2050 Szymona Hołowni	38	56	7
Lewica*	32	66	2
Koalicja Obywatelska	26	72	2
Konfederacja Wolność i Niepodległość*	21	74	5

* Uwaga, niewielka liczebność elektoratu tego ugrupowania w próbie

Do czerwca tego roku obawy przed zarażeniem koronawirusem stopniowo się zmniejszały. Pod koniec sezonu wakacyjnego, w drugiej połowie sierpnia, nieco się nasiliły i od tego czasu utrzymują się na względnie stabilnym poziomie oscylującym w granicach 40%. W porównaniu z wrześniowym badaniem w październiku zwiększył się jedynie odsetek zupełnie niemających obaw w tym względzie kosztem odsetka nieobawiających się w stopniu umiarkowanym. W stosunku do poprzedniego pomiaru przybyło osób deklarujących maksymalne zaszczepienie przeciw COVID-19, czyli dwiema dawkami przypominającymi, ale jednocześnie wzrosła liczba tych, które przyznają się do nieprzyjęcia żadnej dawki szczepienia. Maleje też gotowość Polaków do korzystania ze szczepień w przyszłości. O polityce rządu wobec epidemii koronawirusa zdania są podzielone, z przewagą ocen pozytywnych, które umocniły się nieco od poprzedniego badania.

Opracował

Michał Feliksiak